

in una Eborens. distributionum. 23 octobris 1598. coram dom. Cordaba, tenerit, coadjutorem non posse inservire invito coadjuto, sed ipso petente : refert Garcias, part. 4. de *Benefic.* cap. v. n. 60. citans *Campegium de Coadjutore episcop.* n. 9. atque istud probans ulterius ex cap. un. h. t. in 6. et can. *Nihil contra.* § *Ecce.* 7. q. 1.

52. *Coadjutor episcopi simpliciter datus, an possit conferre beneficia? Rationes dubitandi, ac negativum tenendi.* — Dubitant vero doctores, an coadjutor episcopi simpliciter datus possit conferre beneficia, ad liberam collationem episcopi coadjuti cæteroquin spectantia? Et ratio dubitandi, ac negativum tenendi, est : quia in sæpe cit. cap. un. h. t. in 6. prohibetur coadjutoribus episcoporum omnis alienatio : atqui collatio beneficii Ecclesiastici, saltem libera, est quædam donatio, sicque et alienatio, cap. ult. de *Offic. Vicarii*, in 6. juncto c. *Nulli liceat.* 5. de *Rebus Ecclesiast. non alienand.* ergo. Accedit, quod in generali concessione non veniant ea, quæ quis non esset verisimiliter in specie concessurus, juxta reg. 81. jur. in 6. et cit. cap. ult. de *Offic. Vicarii*, in 6. Atque idcirco negativam sententiam Joan. Monachus, et archidiaconus, in d. c. ult. h. t. in 6, et nonnulli alii.

53. *Respondetur sub distinctione.* — Melius tamen respondetur cum Joan. Andrea in c. *Consultationibus.* n. 9. h. t. Joan. de Selva *Tractatum.* tom. XV. tract. de *Beneficio.* part. II. quæst. 4. n. 2. et seqq.; Navarro, consil. 3. n. 4. de *Clerico ægrot.*; et Pirhing, eod. n. 18. et aliis, sub distinctione. Quia vel coadjutus, nempe rector principalis infirmus, adhuc est sanæ mentis, et vult, potestque per se ipsum conferre beneficium : et tunc ad ipsum pertinet conferre beneficium, cum consilio tamen, et consensu coadjutoris simpliciter dati ad spiritualia : solus autem coadjutor eo nolente nequit conferre beneficia ; uti probant rationes proxime allatæ. Vel coadjutor in spiritualibus datus fuit rectori, v. g. episcopo amenti, aut alias inhabili ad conferendum beneficium, seu præstandum desuper consensum : et tunc coadjutor ejusmodi confert solus beneficia. Alioquin enim periculum foret, ne diutius vacarent Ecclesiæ ; cum ignoremus, quando rector ille demens moriatur, aut respiscat.

54. *Solvuntur rationes dubitandi.* — Neque urget cap. ult. de *Offic. vicar.* in 6. cum aliis n. 52. adductis. Nam loquuntur de alie-

natione voluntaria : secus dicendum de necessaria ; ut l. *Alienationes.* ff. *Famil. heriscund.* Talis quippe necessaria alienatio, seu collatio beneficii, censeretur tunc fieri per coadjutorem, eo quod revera necesse foret conferri beneficium vacans, ne ex diuturna ejus vacatione grave periculum immineret ecclesiis, utpote ob carentiam legitimi rectoris facile lædendis in spiritualibus, atque temporalibus.

55. *Coadjutor debet moderate sustentari ex bonis Ecclesiæ, cujus prælato datus est.* — Quæritur VI. Cujus impensis alendus sit coadjutor? Resp. I. Coadjutor debet habere congrua, et moderata alimenta de bonis, seu facultatibus Ecclesiæ, cujus prælato, vel beneficiario datus est. Ita communis ; atque patet ex cap. un. h. t. ubi de hujusmodi coadjutore statuitur, et « de facultatibus Ecclesiæ ad sustentationem suam, congruam recipiat portionem. » Concordat textus expressus in cap. un. § *Præsenti.* eod. in 6. illis verbis : Coadjutores hujusmodi de proventibus prælatorum, in quorum assumuntur auxilium, sumptus recipiant moderatos. » Quibus similia habentur in concilio Tridentino sess. 21. cap. vi. de *Reform.* Nec immerito ; nam, ut *Æterna Veritas Matth.* x, 10 asseruit, *Dignus est operarius cibo suo.* Simulque nemo cogitur militare stipendiis suis, I *Corinth.* ix, 7.

56. *Quid si bona Ecclesiæ non sufficiant pro alendo coadjutore, et coadjuto?* — Atque in hoc conveniunt doctores, quando redditus Ecclesiæ sufficiunt pro congrua sustentatione tam coadjutoris, quam coadjuti ægrotantis. Quid autem sit agendum, quando redditus illi non sufficiunt pro congrua utriusque sustentatione, non parum controvertunt doctores ; uti videre est apud Abbatem in c. *De Rectoribus.* n. 5. et 6. h. t. et alios.

57. *Tunc prius est subveniendus ex bonis Ecclesiæ coadjuto, seu prælato infirmo.* — Resp. II. Etsi Glossa fin. in cit. c. *De Rectoribus.* h. t. velit, quod in casu dictæ insufficientiæ reddituum potius sit subveniendum ex bonis Ecclesiæ coadjutori, utpote operario, qui servit Ecclesiæ, ac proinde, dignus est mercede sua ; Prælato infirmo autem postea provideat episcopus, can. 1. dist. 82. hæc tamen sententia passim ab aliis relinquitur ; prout contra eam tenet Vincentius, cardinalis, et Abbas in d. c. *De Rectoribus.* n. 5. et Barbosa, ibid. n. 4. et Fagnanus, n. 12. h. t.; Pirhing, eod. n. 8. et Engel, n. 3.

cum aliis. Ratio est, quia isthæc posterior sententia majori nititur æquitate et solidioribus fundamentis ; tum quia coadjutus infirmus adhuc remanet prælatus, et rector Ecclesiæ, saltem quoad jus, etsi non quoad exercitium ; ergo illi primo subveniendum est de redditibus Ecclesiæ, tanquam proprio prælato. Eo præsertim, quia is adhuc ut infirmus residere debet, sicque illi deservire censetur merito proinde ex ejus facultatibus sustentandus, c. *Cum secundum.* 16. de *Præbend.* cum similibus ; tum quia inhumanum videtur, beneficiatum infirmum, sicque coadjutore indigentem, in alimentis negligi, quibus vel maxime nunc indiget, et ad quæ ex titulo in sui beneficii, atque investituræ jus acquisivit, contra cap. 1. et cap. v. h. t. addendo afflictionem afflicto. Neque enim textus in cit. can. 1. dist. 82. loquitur de beneficiatis ægrotantibus ; sed generaliter de omnibus « pauperibus vel infirmis, » quibus jubetur episcopus victum et vestitum largiri, sed sub clausula : « In quantum sibi possibile fuerit : » ac proinde episcopo non valente subvenire, clericus coadjutus nihil haberet, quo sustentaretur in sua infirmitate ; tum tandem, quia in c. *De rectoribus.* 3. h. t. statuitur, ut coadjutor dandus « de facultatibus Ecclesiæ ad sustentationem suam, congruam recipiat portionem : » sive, ut cap. un. eod. in 6. dicitur, « sumptus recipiat moderatos : » sive, « partem fructuum, » uti loquitur concilium Tridentinum, sess. 21. cap. 6. de *Reform.* Ergo satis innuitur, redditus Ecclesiasticos primo, ac principaliter spectare ad coadjutum, veluti rectorem Ecclesiæ ; sicque ipsius necessitati prius esse providendum, et postea primum coadjutori. Unde ad propositum dubium.

58. *Qualiter providendum sit coadjutori?* — Resp. III. Quando redditus Ecclesiæ non sufficiunt pro utroque, tunc ex eisdem primo subveniendum est coadjuto infirmo, veluti prælato, seu rectori Ecclesiæ, prout indiget, juxta proxime dicta : deinde vero præter ea, quæ superfluum indigentia coadjuti providebit episcopus deputato coadjutori, quantum poterit, cit. can. 1. dist. 82. etiam per collationem alterius beneficii simplicis, juxta concilium Tridentinum, sess. 24. c. 17. de *Reform.* Aut prout « aliter providere » coadjutori poterit ; uti loquitur idem Concilium sess. 21. cap. vi. de *Reform.* Vel, si nullo modo id episcopus præstare sufficiat, tunc auctoritate ejusdem episcopi populos cogen-

das erit, constituto coadjutori necessaria præbere, arg. can. *Omnis christianus.* de *Consecr.* dist. 1 et c. *De his.* 4. de *Eccles. ædific.* ubi notatur, quod si presbyter Ecclesiæ non potest congrue vivere de redditibus Ecclesiæ parochiani possint compelli ad subveniendum ipsi. Quod ipsum novissime quoad parochias de novo ob multitudinem hominum erectas, habetur statutum in concilio Tridentino, sess. 21. cap. iv. de *Reform.* Nec immerito, quia, cujus est emolumentum, ejus debet esse et onus, juxta reg. 55. in 6. cum concordantiis. Et ita tenet Abbas, in cit. c. *De rectoribus.* n. 5 et 6. et Barbosa, n. 4. et Fagnanus, ibid. n. 12 et 13. h. t.; Azorius, part. II. lib. III, cap. II, n. 9 ; Pirhing, h. t., n. 8 et alii. (ADNOTATIO I ad calcem hujusce voluminis.)

59. *Coadjutoris temporalis officium expirat morte coadjuti, sive naturali, sive civili.* — Quæritur VII. Quando expiret officium coadjutoris? Resp. I. Loquendo de coadjutore temporali, de quo hactenus dicta potissimum procedunt, ejus officium atque potestas expirat, cessatque per mortem coadjuti : sive dein moriatur naturaliter, ac physice ; sive civiliter, nempe per renuntiationem, aut depositionem, seu privationem beneficii legitime factam. Ita Joan. Andreas, c. *Consultationibus.* n. 8. h. t. et Abbas, ibid. n. 4. et Fagnanus, c. *Ex parte.* n. 9 et 10. eod. allegans Rotam decis. 456. n. 5. part. I. *Recent.* ubi ait, coadjutoriam expirare cum omnibus ejus effectibus mortuo coadjuto ; Pirhing, h. t., n. 19 ; Sannig, eod. cap. II. n. 2 ; Engel, n. 9 et alii. Idque desumitur ex c. *Grandi.* in fin. de *Supplend. negligent. prælat.* in 6. Accedit ratio, desumpta nominis etymologia : siquidem *Coadjutor* dicitur a *coadjuvando* ; sicut tutor a *tuendo*, quasi tutor et defensor, l. I. ff. de *Tutel.* Atqui mortuo eo, cui datus est coadjutor, non adest amplius, quem ipse coadjuvet : ergo per mortem illius hoc ipso expirat officium coadjutoris ; atque jurisdictio, si qua competeat coadjuto, puta infirmo episcopo, devolvitur jure ordinario ad capitulum.

60. *Item quando cessat impedimentum coadjuti.* — Resp. II. Insuper cessare debet officium atque potestas coadjutoris, quando impedimentum rectoris principalis, seu coadjuti, quod credebatur perpetuum, cessavit ; atque iste per se redditur habilis ad sua munia peragenda. Siquidem cessante causa, cessare debet effectus, c. *Cum cessante.* 60. de *Appellation.*

61. *Tenetur coadjutor reddere rationem gestæ coadjutoriae.* — Hoc ipsum ampliatur ad eum casum, quo coadjutor, sive administrator ejuspiam episcopi, ex legitima causa absentis, vel ex speciali dispensatione apostolica promoti ante legitimam ætatem, duntaxat ad certum tempus deputatus fuit: puta, donec episcopus ille redierit, vel ad legitimam ætatem pervenerit. Nam eo redeunte, aut ætatem debitam attingente, illico cessat officium coadjutoris, seu administratoris interim constituti, arg. c. *De causis*. 4. *de Offic. delegat.* Ita tamen, ut teneatur plenam gestæ coadjutoriae, seu administrationis suæ, rationem dare rectori principali, puta, episcopo redeunti, vel ad legitimam ætatem pervenienti (si sanæ mentis extiterit) ac capitulo ipsius, seu etiam successori, si antea id factum non est, juxta textum expressum in cap. un. fin. h. t. in 6

62. *Coadjutoris perpetui officium quatenus respiciat favorem coadjuti non expirat mortuo coadjuto, sed transit in jus plenum.* — Resp. III. Loquendo tunc de coadjutore perpetuo seu auctoritate apostolica deputato cum futura successione, licet hujusmodi coadjutoria, atque potestas per ipsam concessa, in quantum respicit favorem coadjuti, expiret eo mortuo: neque enim potest ille coadjuvare defunctum. Nihilominus, in quantum ea respicit favorem coadjutoris, hæc per obitum coadjuti non expirat, quin potius transit in jus plenum, seu jus in re respectu beneficii. Ita Fagnanus, c. *Ex parte*, n. 45 et 46. h. t. post Puteum decis. 98. lib. II.

63. *Clausula, Ex nunc prout ex tunc, quid operetur?* — Accedit ratio hujus posterioris partis: quia per apostolicam concessionem coadjutoriae perpetuæ, acquiritur coadjutori in beneficio jus ad rem, quod eveniente vacatione per obitum coadjuti efficitur jus plenum: ita quidem, ut non requiratur pro ejusmodi perpetuo coadjutore nova collatio, sed absque alio ministerio illa gratia coadjutoriae ex primo jure sibi concessa sortiatur effectum. Siquidem in istis coadjutoriis perpetuis Papa sub clausula, « Ex nunc prout ex tunc, » facit collationem; uti post Rotam in Tirasonens. coadjutoriae, 8 novemb. 1599. coram Penia, notat Fagnanus, cit. n. 16. Atqui præfata clausula id operatur, ut unum tempus videatur alteri inesse, futurum scilicet in præsentem; sicque actus in postea factus, censeatur jam a principio factus. Barbosa, in tract. *de Clausulis usufrequent.* claus.

61. n. 1. et 6. ac seqq. citans alios. (ADNOTATIO II.)

TITULUS VII.

De Institutionibus.

1. *Ratio ordinis rubricarum.* — Hactenus dictum est de clericorum obligationibus, ac beneficiis Ecclesiasticis, restat nunc dicere de institutionibus in eisdem, nempe in beneficiis: non enim hic est sermo de institutione hæredum quoad testamenta. Quo præmissis sit:

§ I.

DE DIVISIONE INSTITUTIONIS UT SIC, EJUSQUE REQUISITIS: UBI ET DE EXAMINE INSTITUENDORUM IN BENEFICIIS.

2. *Institutio, seu* Instituire in beneficiis, *dupliciter accipitur: nimirum late, seu pro quocunque provisionis modo. Quomodo sumitur in rubrica hujus tituli.* — Queritur I. Quid, et quotuplex sit institutio? Resp. I. *Institutio, seu* Instituire in beneficiis, dupliciter in jure accipitur: aliquando late, seu pro quocunque provisionis modo; aliquando proprie, seu specialiter. Et quidem institutio late accepta, comprehendit sub se quamlibet provisionem canonicam, seu modum legitime acquirendi beneficium Ecclesiasticum: sive dein ea fiat per electionem rite celebratam, una cum confirmatione ejusdem; sive per postulationem a Papa admissam, sive per nominationem, seu præsentationem factam a patrono cum institutione secuta; sive per collationem liberam beneficii, a superiore valente conferre factam; sive per permutationem unius beneficii cum alio, interveniente auctoritate superioris peractam, etc. Atque hac ratione, seu late ac generaliter, pro quocunque scilicet provisionis modo, sumitur *Institutionis* nomen in rubrica præsentis tituli: uti notat Glossa magisterialis in *Rubric.* h. t. in 6. et Barbosa, part. III. *de Offic. et potest. episc.* allegat. 72. n. 172. cum aliis. Quomodo, seu late, pariter accipitur institutionis nomen in reg. 1. juris in 6. ibi: « Beneficium ecclesiasticum non potest licite absque institutione canonica obti-

neri. » Barbosa, loc. cit. Vallensis, h. t. § 4. n. 3. *Et instituere*, in hoc sensu aliud non est, quam « Jus canonicum in Ecclesia, vel ecclesiastico beneficio tribuere, » ut inquit Glossa in cit. reg. juris in 6.

3. *Et proprie, seu specialiter: et quid sit?* — Alio modo sumitur institutio proprie, seu specialiter: nempe pro ea solummodo concessionem beneficii, quæ per superiorem fit cuipiam ad præviam præsentationem patroni; sicque defini solet, dicendo: « Institutio, est concessio beneficii ad præsentationem patroni facta. » Glossa in *Rubric.* h. t. in 6; Engel, h. t. n. 1. Et hoc modo sumpta institutio, est certa species provisionum de beneficio ecclesiastico.

4. *Hæc differt a collatione, et præsentatione: et qualiter?* — Porro institutio proprie, seu specialiter accepta, differt a collatione, et præsentatione; juxta textum expressum in c. *Cum in illis* 16. § *Cum autem de Præbend.* in 6. ibi: « Cum autem inter collationem, præsentationem, et institutionem differentia magna esse noscatur, » etc. Siquidem institutio est ipsius personæ, quæ instituitur: collatio vero est beneficii, quod confertur. Zæsius h. t. n. 1. Deinde collatio proprie loquendo, est translatio libera juris in beneficium: quia habens facultatem conferendi beneficium, non tenetur conferre huic, vel illi; sed libere confert, cui vult, dummodo sit idoneus. Præsentatio e contra proprie pertinet ad patronum: hoc est, ad eum cui competit jus patronatus, sicque potest clericum idoneum præsentare episcopo ad beneficium vacans. Institutio tandem sequitur præsentationem patroni, mediante qua fit concessio beneficii clerico idoneo per patronum præsentato: et hæc proprie dicitur institutio. Glossa in *Rubric.* h. t., in 6. Abbas, c. *Auctoritate*. n. 7, h. t.; Barbosa, cit. part. III. allegat. 72. n. 172. et alii.

5, 6, 7 et 8. *Institutio est triplex: videlicet Institutio collativa seu verbalis, Institutio auctorizabilis, et Institutio corporalis, sive realis, quid?* — Resp. II. Institutio est triplex, videlicet collativa tituli beneficialis, auctorizabilis, atque corporalis. Ita Glossa in c. *Beneficium*, circa med. *de Reg. Jur.* in 6. ubi ait: « Dicendum, quod triplex est institutio. Quædam est institutio tituli collativa: alia est institutio auctorizabilis quoad commissionem curæ animarum: alia est institutio realis, et actualis, quæ vocatur investitura, seu inductio in possessionem realem, et cor-

poralem. » Hactenus Glossa. Id ipsum tenet Abbas, in c. *Auctoritate*, n. 7 et 8, h. t.; Joan. de Selva, *Tractatum* tom. XV. tract. *de Beneficio*, part. III. quæst. 1. n. 20; Fagnanus, c. *Cum Ecclesia*. n. 28, et seqq. *de Causa possessionis*; Petrus de Murga, tract. *de Beneficiis*. quæst. 3. n. 80. et seqq. et communis. Accedit ratio, quia ad omnem institutionem canonicam in beneficio, saltem curato, requiritur, ut beneficiario instituendo conferatur a legitimo superiore titulus beneficii, item cura animarum, nec non actualis possessio illius beneficii: unde merito juxta hosce tres actus, Institutio ut sic dividitur in tres species, videlicet in collativam, auctorizabilem, atque realem. Et quidem

Institutio collativa (quam nonnulli verbalem appellant) est ea, per quam titulus beneficii clerico promovendo confertur. Prout fit tum per electionem canonicam secuta confirmatione superioris, aliisque hujusmodi modis providendi cuipiam de beneficio ecclesiastico, qui pertinent ad institutionem late sumptam: tum præcipue per institutionem proprie ac specialiter acceptam, qua legitimus superior, puta episcopus, aut ipsius vicarius generalis, præsentatum a patrono, et per examen habilem repertum, instituit in beneficio; hoc est, verbis, aut litteris, confert ipsi titulum beneficii. Et de hac institutione frequens fit mentio in jure, ac præsertim in præsentem titulo: eaque omnibus ad beneficium ecclesiasticum promovendis adeo est necessaria, ut si propria auctoritate, vel saltem absque auctoritate legitimi superioris valentis conferre beneficium, istud occupent, censeantur intrusi; prout uberius dictum est supra tit. *V. De Præbendis*. § 17. n. 513. et seqq.

Institutio auctorizabilis aliud non est, quam approbatio ad exercendam curam animarum: sive, commissio curæ animarum, ut inquit Glossa superius n. 5. relata. Et de hac Institutione auctorizabili, præter doctores passim, mentionem facit summarius, in c. *Cum satis*. 4. *de Offic. archidiaconae*. illis verbis: Archidiaconus sine mandato episcopi non committit curam animarum; id est, non habet institutionem auctorizabilem: » intellige activam, seu ut eam de jure aliis committere valeat. Alioquin enim institutio auctorizabilis, sive jurisdictio concessa ad curam animarum exercendam, est omnibus curatis necessaria, atque in parochialibus beneficiis omnem aliam institutionem præce-